

Ta družba ne more funkcionirati tako, da bi lomili drug drugega

Delo, 8. novembra

Pod zgornjim naslovom je Delo objavilo obširen intervju s predsednikom vlade Cerarjem. Ta se je v njem vsečno predstavil in marsikomu je vsaj za nekaj časa povrnil zaupanje v njegovo vodenje vlade. Vsaj ena zadeva, ki jo je omenil, pa je moteča, to je njegovo vztrajanje pri razprodaji 15 podjetij iz spiska, ki ga je sestavila njegova predhodnica Bratuškova. Cerar nas prepričuje, da bi mednarodni ugled Slovenije močno trpel, če te privatizacije ne bi v celoti izpeljali in tega »razkošja« si njegova vlada ne more privoščiti. Temu mnenju ne gre brez zadržkov pritruditi, zakaj ne, o tem več v nadaljevanju.

Spisek 15 podjetij je Bratuškova pripravila takoj po njenem prvem obisku pri kanclerki Merklovi in bil je nedvomno tudi eden od razlogov, da je Merklova pohitela s povabilom Cerarju, da jo obiše. Na spisku je očitno nekaj podjetij, ki so za Nemčijo posebno zanimiva, po moji oceni sta to predvsem letališče Brnik in Telekom. Letališče smo Nemcem že prodali, o tem, da bomo to storili tudi s Telekomom, pa po Cerarjevih zagotovilih ni več dvomov. Ne gre prezreti, da smo letališče prodali nemškemu Fraportu, ki ga večinsko upravlja nemška država, najresnejši kupec našega Telekoma pa je nemški Telekom, ki ga upravljavsko tudi obvladuje nemška država. V obeh primerih torej po vsebini ne gre za privatizacijo, pač pa vsaj posredno za prenos ključne upravljavske moči z naše na nemško državo. Ker sta obe obravnavani podjetji strateško pomembni, si Slovenija z njihovo prodajo poslabšuje svoje razvojne sposobnosti, slabi si pa tudi svojo suverenost. Če bi razlog za odstop od prodaje Telekoma predstavili na gornji način, mednarodni ugled Slovenije za gotovo ne bi trpel. Prej nasprotno, tujini bi s tem poslali nedvoumno sporočilo, naj nas v prihodnje ne obravnava kot »banana republiko« in to bi ogledu naše države lahko le koristilo.

Svojo verodostojnost do tujine, vezano na spisek 15 podjetij, pa si lahko vlada zavaruje in utrdi še po eni poti, to je tako, da vztraja pri privatizaciji Telekoma, vendar jo izvede po zgledu, kot je Nemčija priva-

tizirala svoje podjetje enakega imena. Nemška država si je namreč v svojem Telekomu zadržala 32-odstotni lastniški delež, po velikosti naslednji trije lastniki imajo skupaj 6,5-odstotni delež, prek 60 odstotkov lastniškega deleža pa odpade na množino malih delničarjev. Ob taki lastniški strukturi ni težko presoditi, kdo upravljavsko obvladuje podjetje. V našem primeru bi kazalo ravnati podobno, recimo tako, da država v Telekomu zadrži 40-odstotni lastniški delež, preostale svoje delnice pa odproda, od tega največ 40 odstotkov enemu samemu kupcu. Če bo ta kupec nemški Telekom, bomo v njem imeli enakovrednega partnerja pri upravljanju našega Telekoma, kar bi utegnilo biti celo koristno.

Še dve mnenji o državnem lastništvu. Najprej to, da kot državljani ne bi smeli prezreti vsebine naslednjega sporočila: če smo sami lastniki, smo subjekt upravljanja, če so nam lastniki drugi, smo objekt upravljanja. Lastništvo je torej še kako pomembno. In drugič, samo lastništvo je brez prave vrednosti, če nismo večji učinkovitega upravljanja. Glede slednjega pa so naše dosedanje izkušnje vse prej kot dobre, saj državno lastnino, namesto da bi jo učinkovito upravljali, nekateri naši sodržavljeni spretno zloraobljajo za osebno okoriščanje, politika pa jim pri tem neredko celo pomaga. Ko gre za lastništvo države v podjetjih zato od Cerarjeve vlade mnogi pričakujemo predvsem naslednje:

- Vlada naj čim prej dovolj argumentirano opredeli, katera podjetja so za razvoj Slovenije strateško pomembna.

- S politiko privatizacije naj vlada zagotovi, da tuja podjetja, še posebno, če jih upravljavsko obvladuje njihova domicilna država, v naših strateških podjetjih ne bodo pridobila prevladujoče upravljavske moči.

- Vlada naj pospeši prenovno veljavnega sistema upravljanja državnega premoženja in če se bo pri tem zgledovala po nemški praksi, si bo možnosti za uspeh močno okrepila.

Andrej Cetinski,
Ljubljana